

Zákon lépe ochrání biotopy ohrožených druhů a pomůže i opylovačům

22.8.2023 - | KDU-ČSL

„V posledních desetiletích čelíme prudkému úbytku biodiverzity, ta je přitom zásadní pro kvalitu našeho života.

Na přírodě jsme plně závislí. Pokud bychom zůstali nečinní a úbytek biodiverzity by pokračoval, nevyhnutelné zhroucení ekosystémů by pro nás mělo katastrofální následky. Každý můžeme již dnes pozorovat úbytek hmyzu vč. opylovačů, přitom na nich závisí více než 75 % potravinářských plodin,“ informuje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Současný systém druhové ochrany pochází z konce 80.let. Legislativně jej ukotvil zákon o ochraně přírody a krajiny v r 1992. Od té doby se až na nezbytné úpravy v souvislosti s přistoupením ČR do EU prakticky nezměnil. Stejně tak nedošlo k větším změnám ani v případě seznamů zvláště chráněných druhů, které jsou na základě zákona stanovovány prostřednictvím vyhlášky.

„Nedokážeme čelit úbytku druhové diverzity v naší krajině, mizení opylovačů důležitých pro zajištění potravin, nechráníme dostatečně biotopy ohrožených druhů. Je proto nutné revidovat samotné základy systému druhové ochrany,“ doplňuje ministr Hladík. V současnosti je totiž ochrana biotopů ohrožených druhů, která by měla být základem jejich ochrany, obtížně vymahatelná. Naopak ochrana na úrovni jednotlivých jedinců je u mnoha organismů (např. většiny bezobratlých živočichů či hub) nadbytečná, zákon je v tom příliš přísný. Tento stav vede k trvalé právní nejistotě hospodářů a uživatelů krajiny a občas je nadužíván až zneužíván k obstrukcím při projednávání různých záměrů.

„Současný zákon neumožňuje dostatečně využívat nástroje pro plánování a realizaci aktivní péče o ohrožené druhy,“ doplňuje Pavel Pešout z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která mj. zajišťuje přípravu a koordinaci realizace záchranných programů pro nejvíce ohrožené druhy rostlin a živočichů.

Ministerstvo životního prostředí proto navrhuje oddělit v zákoně oblast právní (restriktivní) ochrany rostlin a živočichů od prioritizace péče o ohrožené druhy a přírodní biotopy. Tu doplní nástroje plánování a zajišťování aktivní péče o vybrané ohrožené druhy a pro řešení případů, kdy chráněné druhy způsobují škody a další konflikty.

Ochrana všech zvláště chráněných druhů bude nově založena na ochraně jejich biotopu a místních populací. Další podmínky se budou lišit podle nároků jednotlivých druhů a příčin jejich ohrožení. U těch nejvíce ohrožených se bude nadále chránit doslova každý jedinec, ale v případě řady dalších druhů postačí ochrana jejich biotopů. Tato úroveň ochrany odstraní nejen nejistotu hospodářů, ale i nepřiměřená omezení, která dnes vyvolávají v praxi problémy například při sběru hub či činnosti amatérských entomologů. Nové pojetí kategorizace a ochranných podmínek přinese také snížení administrativní zátěže.

Samotné seznamy zvláště chráněných druhů (stanovované vyhláškou) se budou aktualizovat až na základě výsledku projednání změn zákona, ale již nyní je k diskusi předložen jejich odborný návrh, který připravila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (viz https://portal.nature.cz/publik_syst/files/navrhzhcd.xlsx). Pro každý z druhů uvedených v návrhu nového seznamu zvláště chráněných druhů je dostupná karta druhu s informacemi o jeho rozšíření a

popisem míry a příčin ohrožení - karty druhů jsou přístupné přes hypertextový odkaz u vědeckého názvu druhu.) ve spolupráci s odbornými společnostmi. Návrh vychází z odborných východisek, informací o míře ohrožení a také ze smysluplnosti ochrany. Vzhledem k narůstající míře ohrožení biodiverzity (a zastaralosti současných seznamů zvláště chráněných druhů) dojde k nárůstu celkového počtu chráněných druhů, ale zároveň bude omezena ochrana u nadbytečně široce pojatých skupin (jako byla nyní např. ochrana celého rodu lesních mravenců *Formica*), nové pojetí kategorií také omezí nadbytečnou administrativní zátěž.

Ministerstvo dále do novely doplňuje důležité principy obecné ochrany druhů v naší krajině zejména o ochranu volně žijících opylovačů a také o řešení dopadů světelného znečištění na rostliny, živočichy a ekosystémy, jichž jsou součástí.

Do připravované novely zahrne MŽP i změny v oblasti zákonné ochrany dřevin, které v nejbližší době také představí. Následně budou obě úpravy (v oblasti ochrany dřevin i ochrany ohrožených druhů) předloženy do legislativního procesu společně.

Prezentaci k připravované novele zákona o ochraně přírody a krajiny a karty druhů reprezentujících novelou připravovanou změnu v jejich ochraně najdete zde:

https://www.mzp.cz/cz/news_20230822_Zakon-lepe-ochrani-biotopy-ohrozenych-druhu-a-pomuze-i-opylovacum

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-zakon-lepe-ochrani-biotopy-ohrozenych-druhu-a>